

Underlagsrapport till miljökonsekvensbeskrivning för järnvägsplan **Mälarbanan Huvudsta - Duvbo**

Solna, Sundbyberg och Stockholms kommun, Stockholms län

Underlagsrapport Naturvärdesinventering

TRV 2015/87751

2020-01-15

Dokumenttitel: Mälarbanan Huvudsta - Duvbo. Underlagsrapport Naturvärdesinventering

Publiceringsdatum: 2020-01-15

Ärendenummer: TRV2015/87751

Utgivare: Trafikverket

Projektchef: T.f. Tommy Hansen, Trafikverket

Kontaktperson: Jenny Bergh, Trafikverket

Ansvarig konsult: Tove von Euler, WSP Sverige AB

Kartmaterial: © Lantmäteriet, Geodatasamverkan

Distributör: Trafikverket, Projekt Mälarbanan, 172 90 Sundbyberg

Telefon: 0771-921 921

Sammanfattning

Mälarbanan består idag av två elektrifierade spår som planeras att utökas med ytterligare två spår. Vid breddning av spårområdet kommer en del av marken i dess direkta närhet att tas i anspråk och ge upphov till förändringar av markanvändningen. En naturvärdesinventering har därför utförts längs sträckan Huvudsta-Duvbo.

Inventeringsområdet sträcker sig cirka 50 meter norr och söder om Mälarbanan och omfattar stadsdelarna Skytteholm, Huvudsta, Centrala Sundbyberg, Duvbo samt Lilla Alby. Marken består huvudsakligen av bebyggd mark men ett par intressanta naturmiljöer förekommer, huvudsakligen alléer och parker och enstaka skyddsvärda träd.

Inom inventeringsområdet i Solna stad har totalt tretton alléer som bedömts ha *visst naturvärde* (klass 4) noterats. Fyra miljöer har noterats ha *påtagliga naturvärden* (klass 3, Skytteholmsfältet, en trädgårdsmiljö samt två mindre ädellövskogsområden). Tio mindre park/naturområden samt lövdungar har bedömts ha *vissa naturvärden* (klass 4). Ett träd inom området har bedömts som *särskilt skyddsvärt* och 29 träd inom inventeringsområdet har bedömts som grova eller *övrigt skyddsvärda*.

Inom inventeringsområdet i Sundbybergs stad förekommer få sammanhängande grönområden. De största sammanhängande områdena utgörs av Marabouparken samt Ekbacken som bedömts ha *påtagliga naturvärden* (klass 3). I Ekbacken förekommer flera *särskilt skyddsvärda* ekar. Två alléer längs Järnväggsgatan bedöms ha *påtagliga naturvärden* (klass 3). Tre *särskilt skyddsvärda träd* noterades (hålträd) inom en av alléerna och ytterligare två grova ekar inom inventeringsområdet bedömdes som *särskilt skyddsvärda*. I Marabouparken noterades även en mycket grov pil som växer på gränsen till inventeringsområdet och som bedöms som *särskilt skyddsvärd*. Utöver träden i Ekbacken noterades sammantaget sex *särskilt skyddsvärda träd* inom inventeringsområdet. Sex alléer med *vissa naturvärden* noterades även inom de mest centrala delarna av Sundbyberg (klass 4). Fyra *övrigt skyddsvärda träd* noterades inom området.

I kommungränsen mellan Stockholms stad och Sundbybergs stad rinner Bällstaån. Inga särskilda naturvårdsarter noterades vid ån vid fältbesöket. Ingen naturvärdesklassning har gjorts av ån.

Viktiga spridningsstråk och områden med ekologiska samband bedöms huvudsakligen utgöras av de alléer som sträcker sig längs Mälarbanan inom Skytteholm samt längs Järnväggsgatans västra del i Centrala Sundbyberg. Inventeringsområdet består till stor del av bebyggd mark där grönytor delvis är mycket fragmenterade. Även park och trädgårdsmiljöer såsom Skytteholmsfältet och Marabouparken kan utgöra viktiga ekologiska samband i det i övrigt mycket fragmenterade landskapet. För ekar och arter knutna till ekar är såväl Ekbacken i Duvbo i Sundbyberg samt den mindre ädellövskog i anslutning till Frösundaleden av betydelse för att gynna spridning av ek och arter knutna till dessa träd.

Innehåll

1	Bakgrund och syfte	5
2	Metodik	6
3	Bedömningsgrunder	8
3.1	SIS standard för naturvärdesklasser	8
3.2	Särskilt skyddsvärda träd	9
3.3	Generellt biotopskydd	9
3.4	Naturvårdsarter	9
3.4.1	Rödlistade arter	10
3.4.2	Artskyddsförordningen	10
4	Resultat	11
4.1	Solna stad	11
4.1.1	Tomtebodan	11
4.1.2	Skytteholm	12
4.1.3	Huvudsta	16
4.1.4	Solna Business Park	18
4.2	Sundbybergs stad	26
4.2.1	Lilla Alby	26
4.2.2	Centrala Sundbyberg	26
4.2.3	Duvbo	29
4.3	Stockholms stad	34
4.4	Spridningsvägar och ekologiska samband	35
5	Förslag på åtgärder	37
6	Referenser	38
7	Bilaga 1. Trädinventering Ekbacken, Duvbo	39

1 Bakgrund och syfte

Mälarbanan utgör en viktig del av Mälardalens järnvägsnät och fungerar som en länk mellan bland annat Stockholm, Västerås och Örebro. På sträckan Stockholm C – Bålsta trafikeras banan av pendel-, regional-, fjärr- och godståg. Det stora antalet tåg och tågtyper med olika hastigheter och stopp på stationerna leder till kapacitetsproblem och därmed störningar i tågtrafiken med förseningar som följd.

Utbyggnaden mellan Tomtebodas – Kallhäll innebär att kapaciteten på banan ökar och att pendeltågstrafiken kan separeras från övrig tågtrafik, vilket bland annat skapar förutsättningar för en ökad turtäthet och minskade störningar i tågtrafiken.

Projekt Mälarbanan omfattar en utbyggnad i två etapper från två till fyra spår mellan Tomtebodas och Kallhäll. Den första etappen omfattar sträckan Barkarby – Kallhäll och den andra etappen omfattar sträckan Tomtebodas – Barkarby. Nu aktuell järnvägsplan behandlar sträckan Huvudsta – Duvbo som ingår i den andra etappen.

Utbyggnaden sträcker sig från Huvudsta i Solna till Duvbo i Sundbyberg, en sträcka på cirka 3,6 kilometer. Befintligt spår område breddas med två nya spår och en ny spåranslutning för godståg byggs mellan Huvudsta och Tomtebodas bangård.

Figur 1. Sträckning Mälarbanan Huvudsta-Duvbo.

I Huvudsta byggs spåren i ytläge (markspår) fram till korsningen Nybodagatan/Ankdammsgatan. Från Nybodagatan/Ankdammsgatan fram till Frösundaleden fortsätter järnvägsanläggningen i den så kallade Huvudstatunneln. Tunneln är cirka 500 meter lång och förlagd i ytläge (intunnling). Huvudstatunneln är uppbyggd av två separata tunnelrör med två spår i varje.

Mellan Frösundaleden och broarna vid Ekensbergsvägen, en sträcka på 600 meter, förläggs den nya järnvägsanläggningen strax under omgivande marknivå, ett så kallat tråg.

På sträckan genom centrala Sundbyberg är den nya järnvägsanläggningen placerad under marknivå (överdäckning), den så kallade Sundbybergstunneln. Tunneln är cirka 1,4 kilometer lång och är likhet med Huvudstatunneln uppbyggd av två separata tunnelrör med två spår i varje. I västra änden av Sundbyberg övergår tunneln från en överdäckning till en 300 meter lång intunnling. Utmed resterande delar av sträckan är spåren förlagda i ytläge (markspår).

På sträckan kommer det att finnas två stationer. Sundbybergs nya regional- och pendeltågsstation anläggs i tråget och delvis i Sundbybergstunneln och får två plattformsanslutningar. I Sundbybergs centrum byggs en plattformsanslutning med en stationsentré. I Solna Business Park byggs en plattformsanslutning med stationsentré Solna Business Park och stationsentré Lilla Alby.

I direkt anslutning till Huvudstagatans bro anläggs en ny pendeltågsstation, Huvudsta station, med entré mot Huvudstagatan. Huvudstagatans bro byggs om och anpassas till den nya stationen.

Utbyggnaden på sträckan Huvudsta-Duvbo, med bland annat en intunnling i Solna och en överdäckning i Sundbyberg, skapar möjligheter för kommunernas stadsutveckling.

Byggtiden beräknas till cirka 8 år. Under hela byggskedet måste dagens trafikering på Mälarbanan upprätthållas. För att klara detta kommer tågen under en stor del av byggskedet att trafikera en tillfällig järnvägsanläggning med en tillfällig stationslösning i ytläge.

2 Metodik

Naturinventeringen och naturvärdesbedömningen har gjorts i två steg:

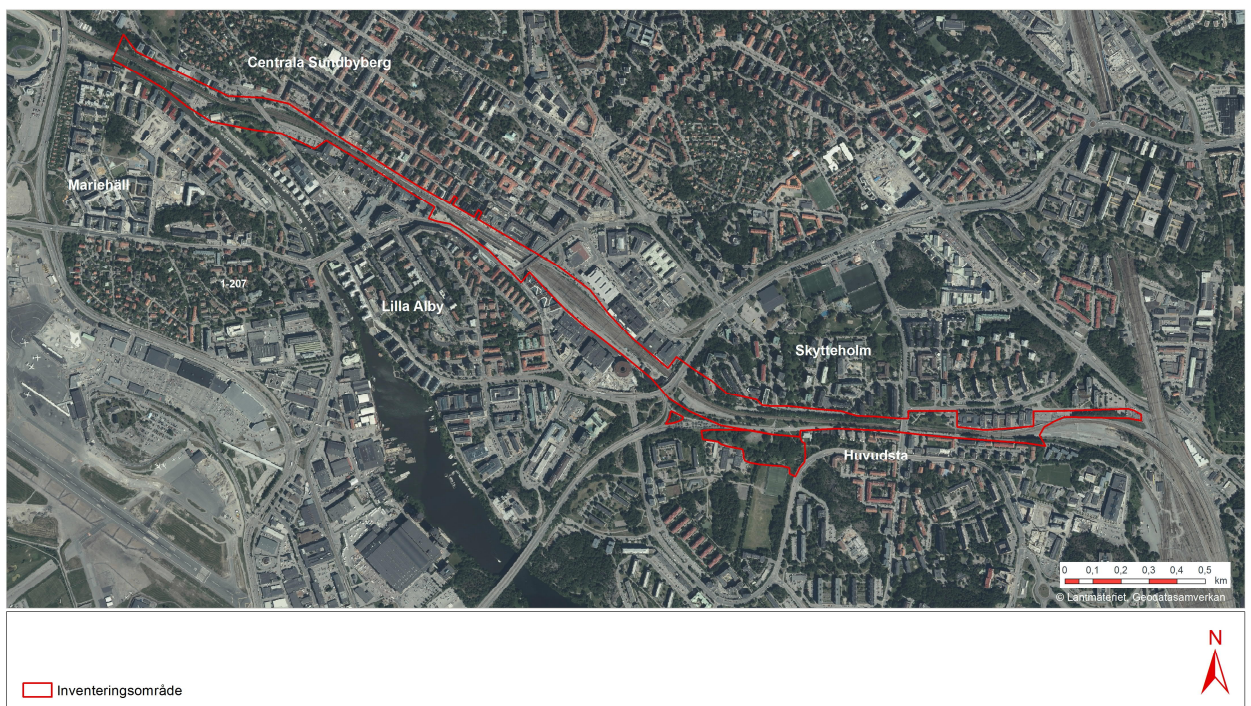
1. Inventering av befintlig information rörande riksintressen, Natura 2000-områden, områdets eventuella skyddsvärda biotoper, naturvårdsarter, naturreservat, nyckelbiotoper m.m. Denna information har bland annat hämtats in från Länsstyrelsen i Stockholms län, ArtDatabanken, Trädportalen och Skogsstyrelsen samt berörda kommuners grönstrukturplaner.
2. En naturvärdesinventering i fält genomfördes den 18 och 19 maj 2015 av Anna Bergqvist på WSP. En mindre komplettering genomfördes den 15 augusti 2017. Ytterligare mindre kompletteringar genomfördes den 12 september 2018, 20 september 2019 samt den 7 november 2019. Inventeringen innefattade en systematisk naturvärdesbedömning samt klassificering av de intressanta områden som identifierats vid fältbesöket med avseende på deras naturvärden. En utsökning i Artportalen av inrapporterade naturvårdsarter inom inventeringsområdet under den senaste 10-årsperioden gjordes inför fältbesöket 2015 och en uppdaterad sökning gjordes i februari 2018¹. Under fältbesöket noterades eventuell förekomst av naturvårdsarter, däribland rödlistade och av artskyddsförordningen skyddade arter. De naturvårdsarter som identifierades i fält har dokumenterats med GPS. Rödlistade träd som

¹ Artportalen, 2018

ingår i en allé har dock inkluderats i alléobjektet och har därför inte alltid märkts ut individuellt. Koordinater för rödlistade trädarter såsom alm och ask har enbart tagits för träd som bedömts som grova eller som av andra skäl har bedömts inneha naturvärden. Unga rödlistade träd är beskrivna men inte koordinatsatta. Inventeringen omfattade även dokumentation och identifiering av skyddsvärda träd med naturvärden, generellt biotopskyddade miljöer samt identifiering av ekologiska samband och spridningsvägar.

Inventeringen följer SIS standard²³. Inventeringsområdet omfattar generellt en zon om cirka 50 meter från vardera sidan om spåren (se Figur 2). I de fall där bebyggelse är belägen närmare järnvägen än 50 meter har inventeringsområdet minskats.

I denna rapport görs inget ställningstagande om huruvida inventeringsområdet är lämpligt för en exploatering eller inte. Rapporten innehåller endast bedömningar och rekommendationer ur naturhänseende.

Figur 2. Inventeringsområdets utbredning och dess förhållande till befintliga stadsdelar.

² SIS, 2014

³ SIS, 2014

3 Bedömningsgrunder

För att kunna beskriva och värdera naturvärdena inom inventeringsområdet används olika bedömningsgrunder. Nedan beskrivs de bedömningsgrunder som har använts i denna naturinventering och naturvärdesbedömning.

3.1 SIS standard för naturvärdesklasser

Nedan följer en beskrivning av de naturvärdesklasser enligt SIS standard som använts för att klaccificera de naturvärden som finns utmed sträckan.

Naturvärdesklasser enligt SIS standard

Högsta naturvärde – (naturvärdesklass 1) störst positiv betydelse för biologisk mångfald.

Varje enskilt område med denna naturvärdesklass bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på nationell eller global nivå.

Högt naturvärde – (naturvärdesklass 2) stor positiv betydelse för biologisk mångfald. Varje enskilt område med denna naturvärdesklass bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional eller nationell nivå. Naturvärdesklass 1b motsvarar ungefär Skogsstyrelsens nyckelbiotoper, lövskogsinventeringens klass 1 och 2, ängs- och betesmarksinventeringens klass aktivt objekt, ängs- och hagmarksinventeringens klass 1–3, ädellövskogsinventeringen klass 1 och 2, skyddsvärda träd enligt åtgärdsprogrammet, våtmarksinventeringens klass 1 och 2, rikkärrsinventeringens klass 1–3, limniska nyckelbiotoper, skogsbrukets klass urvatten, värdekärnor i naturreservat samt fullgoda Natura 2000-naturtyper. Detta förutsatt att de inte uppfyller högsta naturvärde.

Påtagligt naturvärde – (naturvärdesklass 3) påtaglig positiv betydelse för biologisk mångfald. Varje enskilt område av en viss naturtyp med denna naturvärdesklass behöver inte vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det bedöms vara av särskild betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras. Naturvärdesklass 3 motsvarar ungefär ängs- och betesmarksinventeringens klass restaurerbar ängs- och betesmark, Skogsstyrelsens objekt med naturvärde, lövskogsinventeringens klass 3, ädellövskogsinventeringens klass 3, våtmarksinventeringens klass 3 och 4 samt skogsbrukets klass naturvatten.

Visst naturvärde – (naturvärdesklass 4) viss positiv betydelse för biologisk mångfald. Varje enskilt område av en viss naturtyp med denna naturvärdesklass behöver inte vara av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det är av betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras. Naturvärdesklass 4 motsvarar inte någon klass i de större nationella inventeringar som gjorts. Naturvärdesklass 4 motsvarar ungefär områden som omfattas av generellt biotopskydd men som inte uppfyller kriterier för högre naturvärdesklass. Naturvärdesklass 4 är användbar för områden som tydligt påverkats av mänsklig aktivitet men där det trots allt finns biotopkvaliteter eller arter av viss positiv betydelse för biologisk mångfald, t.ex. äldre produktionsskog med flerskiktat trädbestånd men där andra värdestrukturer och värdeelement saknas.

3.2 Särskilt skyddsvärda träd

Gamla och grova träd utgör viktiga livsmiljöer för många arter och har ofta stor betydelse för bevarandet av biologisk mångfald. Några fridlysta arter som är knutna till den här typen av träd är exempelvis vedsvampen, saffransticka, vedlevande skalbaggar som läderbagge och flera arter av fladdermöss. För att kunna dokumentera särskilt skyddsvärda träd har *Åtgärdsprogram för särskilt skyddsvärda träd i kulturlandskapet* används som referenslitteratur och stöd. Med *särskilt skyddsvärda träd* avses i detta åtgärdsprogram:

- Jätteträd; träd ≥ 1 meter i diameter på det smalaste stället upp till brösthöjd (brösthöjd=1,3 m över marken).
- Mycket gamla träd; gran, tall, ek och bok äldre än 200 år. Övriga trädslag äldre än 140 år.
- Grova hålträd; träd $\geq 0,4$ meter på det smalaste stället upp till brösthöjd med utvecklad hålighet i stam (eller gren).

I kategorin övrigt skyddsvärda träd avses:

- Döda stående/liggande träd $\geq 0,4$ meter på det smalaste stället upp till brösthöjd alt. från stambas. (För liggande avbrutna stammar gäller $\geq 0,4$ meter vid brottställe.)
- Hamlade träd

Övriga grova och gamla träd som bedömts värdefulla under inventeringen, och som har en stamdiameter (dbh) över 0,75 meter, har klassificerats som *övrigt skyddsvärda träd*. Grova träd som inte uppnått denna stamdiameter har i undantagsfall registrerats i de fall de bedömts vara viktiga som till exempel efterträdare.

3.3 Generellt biotopskydd

Regeringen har beslutat att vissa typer av biotoper är så värdefulla att de ska ha ett generellt biotopskydd enligt 7 kap. 11 § miljöbalken. Det betyder att de per automatik har ett skydd och får inte skadas. Alléer är ett exempel på en biotop som omfattas av det generella biotopskyddet. Alléer utgör viktiga restbiotoper i landskapet och har stor betydelse som tillflyktsorter och spridningskorridorer för olika växt- och djurarter.

En allé definieras som lövträd planterade i en enkel eller dubbel rad bestående av minst fem träd placerade i ett öppet landskap, längs en väg eller det som tidigare utgjort en väg. Mer än hälften av träden ska vara vuxna träd, det vill säga träd som omfattar minst 0,2 meter i diameter i brösthöjd eller som har uppnått en ålder av 30 år.

Enligt gällande lagstiftning behövs det ingen separat dispens för åtgärder inom generella biotopskyddsområden om de behandlas inom en vägplan eller en järnvägsplan som fastställs.

3.4 Naturvårdsarter

Naturvårdsart är ett samlingsbegrepp för skyddade arter, fridlysta arter, rödlistade arter, ansvarsarter och signalarter. Förekomst av en eller flera naturvårdsarter kan indikera att ett område har högt naturvärde eller så kan förekomsten av en

naturvårdsart i sig indikera en särskild betydelse för biologisk mångfald. Begreppet naturvårdsarter har lanserats av ArtDatabanken som ett verktyg vid naturvärdesbedömning och vid revidering av rödlistan kommer listor på användbara naturvårdsarter tas fram för olika biotoper.

3.4.1 Rödlistade arter

Artportalen finansieras av ArtDatabanken och Naturvårdsverket och är ett öppet system för sökning och rapportering av observationer av arter. Den enskilde rapportören bestämmer själv vad som ska rapporteras.

Alla fynd publiceras först och kvalitetsgranskas i efterhand av ansvariga inom respektive ideell förening. Huvuddelen av fynduppgifterna i Artportalen ligger öppet för fri visning. Ett mindre antal arter har bedömts vara så känsliga att de exakta lokaluppgifterna inte visas fritt på nätet, till exempel häckningsplatser för rovfåglar och sällsynta orkidéer.

Kunskapsbrist DD	Nationellt utdöd RE	Hotade Rödlistade
	Akut hotad CR	
	Starkt hotad EN	
	Sårbar VU	
	Nära hotad NT	
	Livskraftig LC	

De arter som uppfyller kriterierna för någon av kategorierna Nationellt utdöd (RE), Akut hotad (CR), Starkt hotad (EN), Sårbar (VU), Nära hotad (NT) eller Kunskapsbrist (DD) benämns rödlistade. De rödlistade arter som kategoriseras som CR, EN eller VU benämns hotade. Kategorin Kunskapsbrist omfattar arter där kunskapen är så dålig att de inte kan placeras i någon kategori. Rödlistan baseras på internationellt vedertagna kriterierna från Internationella Naturvårdsunionen (IUCN). Figur 3 visar Rödlistans olika kategorier.

Figur 3. Rödlistans kategorier © Rödlistan, 2015 ⁴.

3.4.2 Artskyddsförordningen

Alla vilda fåglar, alla växt- och djurarter betecknade med bokstaven N eller n i förordningens bilaga 1, samt alla växt- och djurarter i bilaga 2 är fridlysta enligt Artskyddsförordningen (2007:845). Detta innebär att det är förbjudet att samla in, döda, skada eller fånga individer samt att ta bort eller skada ägg, rom, larver eller bon. För alla vilda fåglar, samt för arter betecknade med bokstaven N eller n i förordningens bilaga 1 (4 §) gäller även att det är förbjudet att störa djuren, eller att skada deras fortplantningsområden eller viloplatser. Länsstyrelsen kan i enskilda fall och endast under mycket specifika omständigheter medge dispens enligt 14 och 15 § artskyddsförordningen.

⁴ SLU, 2015

4 Resultat

Inom eller i anslutning till inventeringsområdet finns inga områden som omfattas av områdesskydd såsom naturreservat eller Natura 2000. Området har inte tidigare inventerats av Skogsstyrelsen. Skyddsvärda träd i området har dock inventerats av Länsstyrelsen inom ramen för åtgärdsprogram för hotade arter. Länsstyrelsen har även identifierat skyddsvärda trädmiljöer. Vissa av dessa trädmiljöer innehåller inga skyddsvärda träd, men kan däremot innehålla ersättningsträd till skyddsvärda träd. Länsstyrelsens inventerade träd och trädmiljöer redovisas under avsnitt 4.4. Spridningsvägar och ekologiska samband.

Inga rödlistade växter, grod- och kräldjur eller däggdjur finns noterade i Artportalen inom det inventerade området. Under inventeringen observerades dock fyra rödlistade arter: ask, alm, tallticka och ekticka. Enligt Artportalen har tidigare rödlistade fåglar såsom duvhök, silltrut, gråtrut, sånglärka och stare observerats i området.

Ett fåtal fågelarter som är upptagna i artskyddsförordningens bilaga 1 har observerats i området. Majoriteten är dock endast noterade som förbiflygande. Undantaget är fisktärna som noterats häckande på ett högt beläget tak i Sundbybergs centrum under år 2007 och 2013. Den fridlysta växten blåsippa noterades inom inventeringsområdet under 2016 och 2017, dock utanför arbetsområdet. I övrigt har inga fridlysta arter (utöver vilda fåglar) observerats i området.

Inventerade objekt är numrerade efter såväl kommun som typ av objekt. Den första siffran relaterar till kommun: Solna stad (1-), Sundbyberg (2-) samt Stockholm (3-). Efterföljande siffror relaterar till vilken typ av objekt som registrerats. Punktojekt är registrerade i skalan 101-200, linjeobjekt i skalan 201-300 och ytojekt i skalan 301-400.

Alla inventerade objekt redovisas i kartor och tabeller. I löptexten beskrivs dock endast de objekt som bedömts ha viss signifikans.

4.1 Solna stad

4.1.1 Tomteboda

Området kring Tomteboda präglas av bebyggelse, parkeringsplatser och arbetsplatser, bland annat Solna tingsrätt. Öster om tingsrätten finns en nyplanterad rad av klena körsbärsträd (*Prunus sp.*) (ID 1-201) utan några högre naturvärden. De objekt som är inventerade återfinns i Fig. 10 och 11.

Längs spårområdet finns ett mindre, flerskiktat lövbryn/träddunge (ID 1-316) med träd såsom lönn (*Acer sp.*), asp (*Populus tremula*), tall (*Pinus sylvestris L.*), björk (*Betula sp.*), sälg (*Salix caprea*) och fågelbär (*Prunus avium L.*). En särskilt skyddsvärd grov ek (*Quercus robur L.*) (ID 1-111) växer inom området, vars östra del även är en utpekad skyddsvärd trädmiljö av Länsstyrelsen. Området bedöms ha *vissa naturvärden* (klass 4). Eftersom området är påverkat av omgivande järnvägsspår, bilväg samt asfalterade parkeringsplatser och har mycket begränsade spridningsmöjligheter till omkringsliggande naturmiljöer, har området inte getts någon högre naturvärdesklass.

4.1.2 Skytteholm

Stadsdelen Skytteholm, belägen norr om Mälarbanan, växte fram på 1950- och 60-talen⁵ och omgärdas av trafikleder och järnväg. Väster om tingsrätten ligger Huvudsta torg. På östra sidan av torget växer tio hamlade mindre almar (*Ulmus sp.*) med en uppskattad ålder på cirka 20-30 år samt en yta med fem lönnar (*Acer platanoides L.*). Samtliga arter av alm är upptagna på rödlistan⁶.

Västra sidan av torget består av en gräsbevuxen parkmiljö om cirka 0,4 hektar med enstaka grövre lövträd, enstaka yngre tallar och ett varierat buskskikt. Bland träden påträffades en grövre poppel (ID 1-101) som bedöms ha en ålder om drygt 100 år, en flerstammig alm (*Ulmus sp.*) (ID1-102) (rödlistad) samt ett övrigt skyddsvärt träd i form av ett hamlat körsbärsträd (*Prunus sp.*) (ID1-103) (se Figur 4). Körsbärsträdet kan utgöra ett spår från tidigare kulturmark. Blommande träd, såsom körsbär, är värdefulla för pollinerade insekter.

På insidan av stängslet mot spårområdet växer också ett par mindre individer av självetablerad alm. Torget som helhet bedöms ha ett visst naturvärde (Klass 4), framförallt med avseende på förekomsten av alm (rödlistad), ett grovt solbelyst träd samt det hamlade fruktträdet.

⁵ Solna stad, 2014

⁶ Skogsalm (*Ulmus glabra*) samt Lundalm (*Ulmus minor*) är upptagna som akut hotade (CR) medan Vresalm (*Ulmus laevis*) är upptagen som sårbar (VU). Almen har påverkats kraftigt av almsjukan och idag är stor del av det svenska beståndet drabbat, framförallt råder det en brist på gamla almar i landskapet.

Figur 4. Flerstammig alm (ID 1-102) och hamlat körsbärsträd (ID 1-103).

Norr om parken, jämte Sundbybergsvägen, växer en allé med tio lönnar (*Acer platanoides* L.) (1-202). Allén omfattas av det generella biotopskyddet. Ytterligare en allé med lönn förekommer längs västra delen av Huvudstagatan (ID 1-203). Alléerna bedöms ha *visst naturvärde* (klass 4).

Mellan Huvudstagatan och Frösundaleden sträcker sig en gång- och cykelväg direkt norr om Mälarbanan. Bostadsbebyggelse ligger mellan 30-40 meter från spårområdet. Inom området förekommer ytterligare åtta alléer inom eller i gränsen mot inventeringsområdet. Framförallt är det alléer med 50-60 åriga lönnar⁷ (se Figur 5) men även en oxellallé och en lindallé noterades vid fältbesöket. Alléerna befinner sig på ett avstånd om cirka 5-20 meter från spårområdet. Alléerna har klassificerats till *visst naturvärde* (klass 4).

Två askar (*Fraxinus excelsior*) med en stamdiameter om cirka 20-30 centimeter förekommer norr om gång- och cykelvägen och allén. Norr om gång- och cykelvägen finns också en trädgård/innergård (ID 1-304) som domineras av ädellövträd och som bedöms ha *påtagliga naturvärden* (klass 3).

Mellan allé ID 1-205 och ID 1-206 och 1-207 växer två äldre lönnar i direkt anslutning till järnvägsundergången (ID 1-105 och 1-106). Det är oklart huruvida dessa lönnar kan ses som en del av de två lönnalléerna. De två lönnarna bedöms vara äldre än träden i övrigt i området och ett av träden bedöms vara *övrigt skyddsvärt*. Här finns även en

⁷ Lukaszkievicz et al. 2005.

grov ek (ID 1-130), som pekats ut av Länsstyrelsen som skyddsvärt träd. Eken är ca 90 cm i diameter och kronan är till viss del beskuren mot gångbanan.

På södra sidan om gång- och cykelvägen, i direkt anslutning till spårområdet med tillhörande staket, noterades ett lövbryn med buskar och inslag av enstaka träd såsom hästkastanj (*Aesculus hippocastanum*), lönn och tall (*Pinus sp.*). En av kastanjerna är tämligen grov (dbh 73 cm). I området finns också en flerstammig ask (ID 1-104). I asken noterades ett fågelbo. Längs vissa partier är lövbrynet mycket sparsamt och Mälarbanan är öppet synlig från gång- och cykelvägen. Lövbrynet bedöms inte ha några höga naturvärden utöver förekomsten av ask. Däremot bedöms lövbrynet utgöra ett viktigt inslag för stadsbilden genom att det skapar en vegetationsbarriär gentemot Mälarbanan.

Figur 5. En av de berörda alléerna med lönn. Längs alléns norra sida finns därtill en plantering av ung hägg (*Prunus sp.*).

I området, cirka 40 meter norr om spårområdet, ligger en av Skytteholms större parkmiljöer: Skytteholmsfältet (ID 1-305). Parken anlades år 1965 och har i Solna stads grönstrukturplan pekats ut som ett socialt viktigt stråk. Inventeringsområdet gränsar till parken som har inventerats översiktligt för att få en bild av de ekologiska samband som finns i området. Parken består av såväl öppna som mer slutna partier med träd och buskar. Vanligt förekommande trädarter är ask (*Fraxinus excelsior*) (se Figur 6), hästkastanj (*Aesculus hippocastanum*), lönn (*Acer sp.*), lind (*Tilia sp.*) och oxel (*Sorbus sp.*).

Parken utgör ett viktigt inslag i Skytteholms grönstruktur och här förekommer bland annat flera askar (rödlistad). Avsaknaden av viktiga biotopkvaliteter och värdeelement såsom mycket gamla solbelysta träd, blandad åldersfördelning och exponerad död ved gör att parken inte bedöms ha höga värden.

Blomsterplanteringar utgör dock ett viktigt inslag för insektslivet och parken är som helhet ett viktigt inslag i en annars mycket exploaterad miljö. Täta buskage och häckar i området skapar en skyddad miljö för smådjur. Parken bedöms ha ett *påtagligt naturvärde* (klass 3). Parken har även rekreativa värden.

Figur 6. Södra delen av Skytteholmsparken. Ett par askar syns i bakgrunden.

I anslutning till bostadsbebyggelsen i västra delen av Skytteholm, innan gång- och cykelvägen och Mälarbanan korsar Frösundaleden, finns ett mindre ädellövskogsområde (ID 1-307) på cirka 1 hektar. Området ligger topografiskt högre än Mälarbanan. Biotopen domineras av ek (dbh 50-80 cm) men även arter såsom alm, lönn, rönn, pil, fågelbär, fläder och hägg förekommer. Blommande och bärande träd har värde för såväl insekts- som fågelarter.

Fem lite grövre ekar, (stamdiameter 64-80 cm) varav tre solbelysta, förekommer på en öppen grönyta direkt söder om lövskogen (se Figur 7). Träden är utpekade som skyddsvärda träd av Länsstyrelsen. Ingen av ekarna bedöms vara särskilt skyddsvärd men samtliga bedöms dock vara viktiga som efterföljare. Närmaste särskilt skyddsvärda ekar har noterats av Länsstyrelsen cirka 250 meter norr om området. Lövskogsområdet bedöms ha ett *påtagligt naturvärde* (klass 3).

Lövskogsområdet har troligen tidigare varit sammanbundet med ett bergsimpediment mellan bostadshus (ID 1-306) som idag består av ett blandat ädellövbestånd med inslag av tall. Bland annat finns här en äldre tall med riklig påväxt av talticka (ID 1-125). I detta objekt förekommer även bärande buskar såsom nypon. Området är till största delen en lekplats. Även detta område bedöms ha ett *visst naturvärde* (klass 4). Båda områdena utgör gröna lungor och är troligen av stor betydelse för bostadsnära rekreation.

Figur 7. Ädellövs-kogsområde samt öppen gräsyta med tre grova ekar.

Längs gång- och cykelvägens västra sida finns idag ett smalt lövbryn med bland annat lönn och asp. En solbelyst flerstammig ek (se Figur 8) med lavpåväxt noterades också här. Lövdungen bedöms inte ha några särskilda naturvärden men utgör en visuell barriär gentemot Mälarbanan. Eken bör om möjligt sparas.

Figur 8. Flerstammig ek samt bergsimpediment med ek och tall.

4.1.3 Huvudsta

Direkt öster om Frösundaleden inom Huvudsta ligger ett stycke industrimark i anslutning till Mälarbanan. Längs den befintliga gång- och cykelvägens östra sida förekommer en mindre parkmiljö i en sluttning med varierat skikt av träd och buskar. Arter såsom lönn, hägg och asp förekommer (ID 1-308). På norra sidan av gång- och cykelvägen förekommer två lövdungar, en relativt välutvecklad lövdunge med bland annat lönn och asp (ID 1-309) samt en lövdunge med huvudsakligen björk och flerstammig sälg (ID-310). Parken och de två dungarna skapar ett sammanhängande

grönområde som binder ihop skog och parkområdena i söder. De tre områdena bedöms ha *vissa naturvärden* (klass 4).

Söder om gång- och cykelvägen förekommer ett enstaka äldre körsbärsträd. Såväl körsbär som sälg är värdefulla för pollinerande insekter.

En allé med mindre rönnar (ID 1-212) sträcker sig längs undergången mot Skytteholm. Rönnarna är klena och bedöms inte omfattas av det generella biotopskyddet.

Söder om gång- och cykelvägen noterades ett lövskogsområde dominerat av ung asp och sälg (ID 1-311). Området domineras i markskiktet av sprängsten och har troligen tidigare använts som sprängstensupplag. Enstaka tunna torrakor förekommer i området som annars saknar många av de strukturer som kan vara värdefulla för biologisk mångfald, varför området har bedömts vara av triviale naturvärde. Dock ingår lövskogen i ett sammanhängande grönområde som kan vara värdefull ur ett kommunalt perspektiv, vilket också tagits upp i Solna stads grönstrukturplan (lövskogen ingår där i ett biologiskt viktigt samband).

Väster om gångvägen noterades en öppen grusyta med obetydliga naturvärden. Sydväst om grusytan finns ett mindre skogsparti med heterogen och ålders varierad trädslagsblandning (ID 1-317). Här finns flera gamla grova träd som utgör viktiga livsmiljöer för många kryptogamer och insekter, ett rikt inslag av stående och liggande död ved samt ett rikt buskskikt med blommande och bärande träd och buskar. På en äldre tall i området hittades den rödlistade arten talticka (NT). Området bedöms ha *påtagligt naturvärde* (Klass 3). Söder om detta område, längs med gångvägen, växer en allé med gammal grov lind (ID 1-213), som omfattas av generellt biotopskydd.

Längre västerut finns ett område som domineras av gammal grov flerstamig sälg (ID 1-318). Sälgen blommar tidigt på våren och är en viktig resurs för pollinerande insekter. Även här förekommer bärande träd och buskar i stor utsträckning, vilket gynnar fågellivet. Markskiktet domineras av kvävegynnade växter som kirsbål, brännässla och jätteloka (invasiv art) och saknar större naturvärden. Området bedöms till *visst naturvärde* (Klass 4).

Nordväst om detta område finns en mindre skogsdunge (ID 1-319) med 10 st lindar som mäter ca 30-40 cm i diameter. Inne i den tätta dungen saknas ett busk- och markskikt och förekomsten av död ved är låg. I kanterna av detta område är det en brynmiljö med ung ask (rödlistad art), blommande och bärande mindre träd och buskar, samt blommande kärlväxter. Trädmiljön utgör del av ett grönt stråk kopplat till objekt ID 1-303 samt skogsområdet söderut och trädmiljön västerut. Området har som helhet bedömts innehålla *visst naturvärde* (klass 4), knutet till förekomst av ädellövträd och brynmiljö som kan gynna fågelliv och insekter.

Längs Oskarsrogatan fram till Huvudstagatan fortsätter ett smalt stråk av yngre lövträd såsom lönn och buskar längs spårområdet. Detta stråk har bedömts sakna tillräckliga naturvärden för att klassificeras.

Öster om järnvägsövergången mot Huvudsta torg ligger en gräsbeklädd trädgård (ID 1-312) i anslutning till ett par bostadshus (se Figur 9). I gränsen mot Mälarbanan, längs ett staket, skärmas trädgården av med en tät rad av träd såsom lönn, rönn och andra blommande buskar och träd. Några träd är relativt grova men mättes inte in vid fältbesöket. Ett par rönnar växer även i trädgården. Täta buskar och häckar som kan utgöra skydd för fåglar och smådjur förekommer också. Trädgården bedöms ha ett *visst naturvärde* (Klass 4). Trädgården är troligen även värdefull för rekreation och utgör en viktig insynsbarriär gentemot Mälarbanan för boende i området.

Figur 9. Del av trädgården (ID 1-312).

Ytterligare en trädmiljö förekommer i östra delen av inventeringsområdet (ID 1-315). Denna består av olikåldriga ekar samt lönnar vilket ger en fin kontinuitet. Markskiktet består främst av gräs med inslag av små ekar som självföryngrat sig. Området ligger insprängt mellan bebyggelse och järnvägen på en höjd. Området bedöms ha ett *visst naturvärde*. Trädmiljön utgör ett grönt stråk kopplat till objekt ID 1-312.

4.1.4 Solna Business Park

Efter att gång- och cykelvägen korsat Frösundaleden nås Solna Business Park inom Solna stad, ett bebyggt område med huvudsakligen kontors- och industrilokaler. Inom inventeringsområdet förekommer inga naturmiljöer av intresse. I västra delen av Solna Business Park förekommer en mindre plantering med tio vitoxelträd (ID 2-211). Eftersom träden är mycket unga (endast två av träden uppnår en stamdiameter över 20 cm) bedöms de inte omfattas av det generella biotopskyddet. En mindre trädunge förekommer även norr om vitoxelraden, men denna bedöms dock inte ha några högre naturvärden.

Tabell 1. Inventerade objekt i Solna stad.

Nr	Klass	Biotop	Beskrivning	Naturvärden
1-101		Träd	Grov, solbelyst poppel.	Gammalt träd som har potential att hysa värden för insekter och kryptogamer.
1-102		Träd	Flerstammig alm.	Alm rödlistad. Gammalt träd som har potential att hysa värden för insekter och kryptogamer.
1-103		Träd	Hamlat körsbärsträd.	Gammalt träd som har potential att hysa värden för insekter och kryptogamer samt värdefull för pollinerande insekter.
1-104		Träd	Trestammig ask med stamdiameter cirka 25-30 cm. Fågelbo noterades i trädet.	Rödlistad art. Träd på väg att bli gammalt, har potential att hysa värden för insekter och kryptogamer.
1-105		Träd	Grov lönn med stamdiameter cirka 83 cm.	Gammalt träd som har potential att hysa värden för insekter och kryptogamer.
1-106		Träd	Grov lönn med stamdiameter cirka 64 cm.	Gammalt träd som har potential att hysa värden för insekter och kryptogamer.
1-107		Träd	Flerstammig ek, lavbeklädd (okänd art).	Gammalt träd som har potential att hysa värden för insekter och kryptogamer.
1-108		Träd	Grov ek, solbelyst, stamdiameter cirka 80 cm.	Gammalt träd som har potential att hysa värden för insekter och kryptogamer.
1-109		Träd	Grov ek, solbelyst. Stamdiameter cirka 64 cm.	Gammalt träd som har potential att hysa värden för insekter och kryptogamer.
1-110		Träd	Grov ek, solbelyst. Stamdiameter cirka 70 cm.	Gammalt träd som har potential att hysa värden för insekter och kryptogamer.
1-111		Särskilt skyddsvärt träd	Grov gammal ek, stamdiameter ca 119 cm. Ungefär 50 % krona vital. Särskilt skyddsvärt träd.	Gammalt träd som har potential att hysa värden för insekter och kryptogamer. Bedöms dock ej stå inom någon ekologiskt betydelsefull spridningszon för eklevande arter.
1-112		Träd	Grov gammal flerstammig pil, en av stammarna är döende.	Gammalt träd som har potential att hysa värden för insekter och kryptogamer.
1-113		Träd	Grov flerstammig sälg, några döda stammar.	Gammalt döende träd som har potential att hysa värden för insekter och kryptogamer.

1-114	Träd	Grov flerstammig sälg med mulm.	Gammalt träd som har potential att hysa värden för insekter och kryptogamer.
1-115	Träd	Död stående tall, ca 60 cm i diameter.	Grovt dött träd som har potential att hysa värden för insekter och kryptogamer.
1-116	Träd	Grov gammal tall, låg vitalitet, kådad bark, insektshål, mulm, talticka (NT).	Gammalt träd med förekomst av rödlistad art.
1-117	Träd	Döende grov flerstammig sälg, rik moss- och lavförekomst.	Gammalt träd som har potential att hysa värden för insekter och kryptogamer.
1-118	Träd	Grov döende sälg, insektshål.	Gammalt träd som har potential att hysa värden för insekter och kryptogamer.
1-119	Träd	Mycket grov flerstammig sälg med mulm.	Gammalt träd som har potential att hysa värden för insekter och kryptogamer.
1-120	Träd	Grov flerstammig sälg med håligheter och tickor.	Gammalt träd som har potential att hysa värden för insekter och kryptogamer.
1-121	Träd	Grov flerstammig sälg.	Gammalt träd som har potential att hysa värden för insekter och kryptogamer.
1-122	Träd	Grov flerstammig sälg.	Gammalt träd som har potential att hysa värden för insekter och kryptogamer.
1-123	Träd	Grov lind, ca 50 cm i diameter.	Gammalt träd som har potential att hysa värden för insekter och kryptogamer.
1-124	Träd	Grov ek, ca 70 cm i diameter.	Gammalt träd som har potential att hysa värden för insekter och kryptogamer.
1-125	Träd	Grov tall, ca 50 cm i diameter, med riklig påväxt av talticka (NT).	Gammalt träd med förekomst av rödlistad art.
1-126	Träd	Ek med mycket speciell form, högre naturvärde än omkretsen anger. Flerstammig med upphöjda rötter.	Gammalt träd som har potential att hysa värden för insekter och kryptogamer.
1-127	Träd	Grov lind, ca 60 cm i diameter.	Gammalt träd som har potential att hysa värden för insekter och kryptogamer.
1-128	Träd	Grov hästkastanj, ca 60 cm i diameter.	Gammalt träd som har potential att hysa värden för insekter och kryptogamer.

1-129		Träd	Grov lind, ca 60 cm i diameter.	Gammalt träd som har potential att hysa värden för insekter och kryptogamer.
1-130		Träd	Grov ek, ca 90 cm i diameter, flera grenar kapade i kronan, växer intill gångväg.	Gammalt träd som har potential att hysa värden för insekter och kryptogamer.
1-201	Ej klassad	Trädrad	Planterad rad av 8 körsbärsträd. Stamdiameter <20 cm.	Kan ha ett värde för insekter vid blomning. Omfattas ej av biotopskydd.
1-202	4	Allé	Allé med tio lönnar.	Omfattas av biotopskydd.
1-203	4	Allé	Allé med tio lönnar. Stamdiameter okulärt bedömd till cirka 25-30 cm.	Omfattas av biotopskydd.
1-204	4	Allé	Allé med 16 lönnar. Stamdiameter cirka 30-40 cm. Skogslönn skogslönn (<i>Acer platanoides</i> L) samt ett exemplar av tysklönn (<i>Acer pseudoplatanus</i>).	Omfattas av biotopskydd.
1-205	4	Allé	Allé med 31 lönnar (<i>Acer platanoides</i> L.) Stamdiameter cirka 30-55 cm.	Omfattas av biotopskydd.
1-206	4	Allé	Allé med 12 oxel. Stamdiameter cirka 35-40 cm.	Omfattas av biotopskydd.
1-207	4	Allé	Allé med lönn. Stamdiameter cirka 25-45 cm.	Omfattas av biotopskydd.
1-208	4	Allé	Enkelradig allé med lönn, 5 st., ca 160 cm omkrets. Norrut i bostadsområdet fortsätter en allé med oxel. Uppskattad ålder ca 50-60 år.	Omfattas av biotopskydd.
1-209	4	Allé	Allé med sju lönnar. Stamdiameter cirka 20-25 cm.	Omfattas av biotopskydd.
1-210	4	Allé	Allé med åtta lindar i anslutning till Skytteholmsparken. Stamdiameter cirka 25-45 cm.	Omfattas av biotopskydd.
1-211	4	Allé	Ej inventerat, utanför utredningsområde då bebyggelse avgränsar.	
1-212	Ej klassad	Trädrad	Trädrad med 12 mindre rönnar, dbh <20 cm	
1-213	4	Allé	Allé med grov lind, delvis utanför inventeringsområdet.	Omfattas av biotopskydd.
1-214	4	Allé	Allé med 5 st lindar. Stamdiameter ca 30 cm.	Omfattas av biotopskydd.
1-215	4	Allé	Allé med 5 st lindar och 1 lönn. Stamdiameter ca 30 cm.	Omfattas av biotopskydd.

1-216	Ej klassad	Trädrad	Trädrad med vitoxel. 10 träd, varav två med en omkrets över 60 cm. Omfattas inte av generellt biotopskydd.	
1-301	Ej klassad	Torg	Torg med tio hamlade almar, stamdiameter cirka 15-20 cm.	Alm är rödlistad.
1-302	Ej klassad	Torg	Parkyta med fem lönnar, stamdiameter cirka 30-40 cm.	En del av områdets grönstruktur.
1-303	4	Park	Park med enstaka grövre lövträd bland annat grov poppel, flerstammig alm samt körsbärsträd.	Förekomst av rödlistad art. Äldre träd har värde för insekter och kryptogamer.
1-304	3	Trädgård	Innergård med ädellövträd och buskar. Arter såsom med oxel, asp, ask, hägg och lönn. Troligen cirka 50-60 år gamla träd.	Asken är rödlistad. Blandade öppna och slutna miljöer skapar viktiga strukturer för biologisk mångfald. Viktigt inslag i den kommunala grönstrukturen.
1-305	3	Park	Södra delen av Skytteholmsfältet. 50-60 år gamla träd. Arter såsom ask, hästkastanj, lönn, lind och oxel förekommer. Blandat öppna gräspartier med mer slutna partier med buskar. Blomsterplanteringar.	Ädellövträd som håller på att bli gamla. Ask rödlistad. Viktigt inslag i den kommunala grönstrukturen och bidrar med att öka den biologiska mångfalden i området.
1-306	4	Park	Ädellövbestånd med inslag av tall på bergigare partier. Ek dominerar bland ädellöven. Bärande buskar så som nypon.	Gamla ekar är viktiga för insekts- och kryptogamfloran. Bärande buskar har betydelse för småfåglar.
1-307	3	Ädellövskog	Ädellövskog om cirka 1 hektar med dominans av ek med stamdiameter cirka 50-80 cm. Andra arter som förekommer är alm, rönn, lönn, pil, fågelbär, fläder och hägg. Tre solbelysta ekar med stamdiameter på cirka 63-83 cm står på en öppen gräsyta i anslutning till ädellövskogen. Förekommer en del sly.	Gamla ekar är viktiga för insekts och kryptogamfloran. Blommande och bärande träd är viktiga för fågel- och insektsfaunan.
1-308	4	Park	Smalt parkstråk. Varierat skikt av träd och buskar. Arter såsom lönn, hägg och asp förekommer.	Blandade öppna och slutna miljöer skapar viktiga strukturer för biologisk mångfald. Viktigt inslag i den kommunala grönstrukturen.
1-309	4	Träd-dunge	Lövdunge med bland annat lönn och asp.	Värdefullt inslag i den kommunala grönstrukturen.

1-310	4	Träd- dunge	Lövdunge med björk och flerstammig sälg.	Sälgen är värdefull för pollinerande insekter. Värdefullt inslag i den kommunala grönstrukturen.
1-311	Ej Klassad	Lövslogs -område	Lövslogsområde med Sälg och ung asp	Ingår som del av Solna grönstrukturplan
1-312	4	Park/ Trädgård	Trädgård med bland annat lönn, rönn och blommande buskar och träd.	Bärande träd kan vara värdefulla för insekter och fåglar. Värdefullt element i landskapet.
1-315	4	Park	Träddunge av lönn och ek av parkkaraktär. Olikåldrig	Värdefullt element i landskapet. Viktig grönstruktur.
1-316	4	Lövbryn/ Löv- dunge	Träddunge med huvudsakligen lönn, asp, rönn, tall samt några solbelysta träd av sälg samt ett grövre körsbärsträd (fågelbär). I buskskiktet förekommer bl.a. hassel och snöbär. En skyddsvärd grov gammal ek finns inom området.	Gamla ekar är viktiga för insekts och kryptogamfloran. Blommande och bärande träd är viktiga för fågel- och insektsfaunan. Sälg värdefull för pollinerande insekter.
1-317	3	Löv/ Barr- dunge	Varierat område med triviallövslog och inslag av ädellovsträd samt enstaka barrträd. Inslag av grov stående och liggande död ved. Även bärande buskar och träd förekommer.	Förekomst av rödlistad art. Äldre träd har värde för insekter och kryptogamer. Blommande och bärande träd är viktiga för fågel- och insektsfaunan.
1-318	4	Gles lövdunge	Området domineras av gammal grov och döende sälg. Även bärande buskar och träd förekommer.	Sälg värdefull för pollinerande insekter. Blommande och bärande träd är viktiga för fågel- och insektsfaunan.
1-319	4	Ädellov- dunge	Tät dunge med lindar och omgivande skogsbyn med bärande buskar och träd.	Äldre ädellovsträd har värde för insekter och kryptogamer. Blommande och bärande träd är viktiga för fågel- och insektsfaunan. Som oskött lövdunge viktig för grönstruktur.

4.2 Sundbybergs stad

Berörda områden inom Sundbybergs kommun är mestadels tätbebyggda och området hyser få sammanhängande större naturområden i anslutning till Mälarbanan (se Figur 17 och 18). I stadsdelens mest centrala delar förekommer dock ett antal biotop-skyddade alléer. I västra delen av kommunen ligger även en park, Marabouparken, och i Duvbo ligger den så kallade "Ekbacken" med flera gamla och grova, särskilt skyddsvärda ekar.

4.2.1 Lilla Alby

Mälarbanan passerar enbart en liten del av stadsdelen Lilla Alby, som längs spåret domineras av Swedbanks kontorsbyggnad. Marken är hårdgjord och hyser inga värdefulla naturmiljöer.

4.2.2 Centrala Sundbyberg

Sex lindalléer med en trolig ålder på cirka 20-50 år förekommer i de mest centrala delarna av Sundbyberg (ID 2-201 till 2-206), se Tabell 2 och Figur 12. Åren 2007 och 2013 observerades häckande fisktärna på ett högt beläget tak i Sundbybergs centrum, invid centralstationen. Fisktärnan finns upptagen i Fågeldirektivets (2009/147/EC) bilaga 1, vilket innebär att arten har ett sådant unionsintresse att särskilda skyddsområden behöver utses. I Sverige bedöms dock artens populationsstatus som livskraftig.

Figur 12. Lindallé längs södra sidan av Mälarbanan, i direkt anslutning till spårområdet (ID-2-204).

Längs Järnvägsgatan, väster om Esplanaden, noterades vid fältbesök ett par alléer som också skulle kunna ses som ett sammanhängande objekt (se Figur 13). Träden uppskattas ha en ålder mellan cirka 70-90 år. Den första allén (ID 2-208) består av lönn varav tre definierats som hålträd och därmed bedöms vara *särskilt skyddsvärda träd* (ID 2-101 och 103). Den andra allén (ID 2-209) består av flera trädslag, såväl lind, alm, lönn som ask. Alm och ask är rödlistade. Allén bedöms ligga i samma åldersspann som objekt ID 2-206.

Figur 13. Allé (ID 2-206) längs Järnvägsgatan.

Väster om alléerna noterades vid fältbesök en högstubbe av en mycket grov pil som bedöms vara ett *övrigt skyddsvärt träd*. Söder om pilen noterades även en flerstammig alm (rödlistad) samt en grov lind (ID 2-105-107) som bedöms vara *övrigt skyddsvärda*.

Övrig grönstruktur längs Järnvägsgatan, i gränsen mot inventeringsområdet, utgörs framförallt av trädgårdar med ädellöv i anslutning till bebyggelse. Dessa har dock inte inventerats eftersom bostadshusens utbredning begränsat inventeringsområdet.

Söder om Mälarbanan, i västra delen av centrala Sundbyberg, ligger Marabouparken (se Figur 14). Parken anlades år 1916 och är också en kulturminnesmärkt anläggning. Marabouparkens gräns ligger cirka 15 meter söder om Mälarbanan. Parken präglas huvudsakligen av grova lövträd, däribland en mycket grov pil som är äldre än parken i övrigt och som klassas som ett särskilt skyddsvärt träd. I parken finns även andra grova trädarter såsom lönn, björk, hägg samt buskar och blomsterplanteringar. En anlagd damm finns även inom området.

Parken utgör ett viktigt inslag i den kommunala grönstrukturen och bidrar till artrikedomen i närområdet. Marabouparken är den enda parken inom centrala Sundbyberg söder om Mälarbanan. Med hänsyn till bland annat sitt värde i landskapet, gamla lövträd och vissa värdeelement såsom en damm bedöms parken ha ett *påtagligt naturvärde* (klass 3). Längs norra delen av Bällsta, närmast Mälarbanan, är det

huvudsakligen industrimark och mindre lövdungar. Dessa lövdungar kunde dock inte inventeras på grund av inhägnader.

Figur 14. Del av Marabouparken.

Söder om Mälarbanan, mellan Esplanaden och Fredsgatan ligger ett stort kontorskomplex. På norra sidan av kontorsbyggnaden finns mindre innergårdar och jämte Mälarbanan växer ett par lövträd, bland annat lönn och hästkastanj, med en trolig ålder om 40-50 år. Området var dock inte tillgängligt på grund av staket och har därför bara studerats okulärt på avstånd (se Figur 15). Området bedöms inte ha några särskilda naturvärden. Området återbesöktes i juni 2016 liksom områdena med ID 2-305-306. Dessa områden uppvisar inga naturvärden och har därför inte klassats. Områdena är under kraftig igenväxning och består av enstaka triviala lövträd med ett buskskikt av sly bestående av främst slån.

Figur 15. Träd norr om kontorsbyggnad.

4.2.3 Duvbo

Figur 16. Särskilt skyddsvärd ek inom Ekbacken samt nyanlagd lekplats i östra delen av Ekbacken.

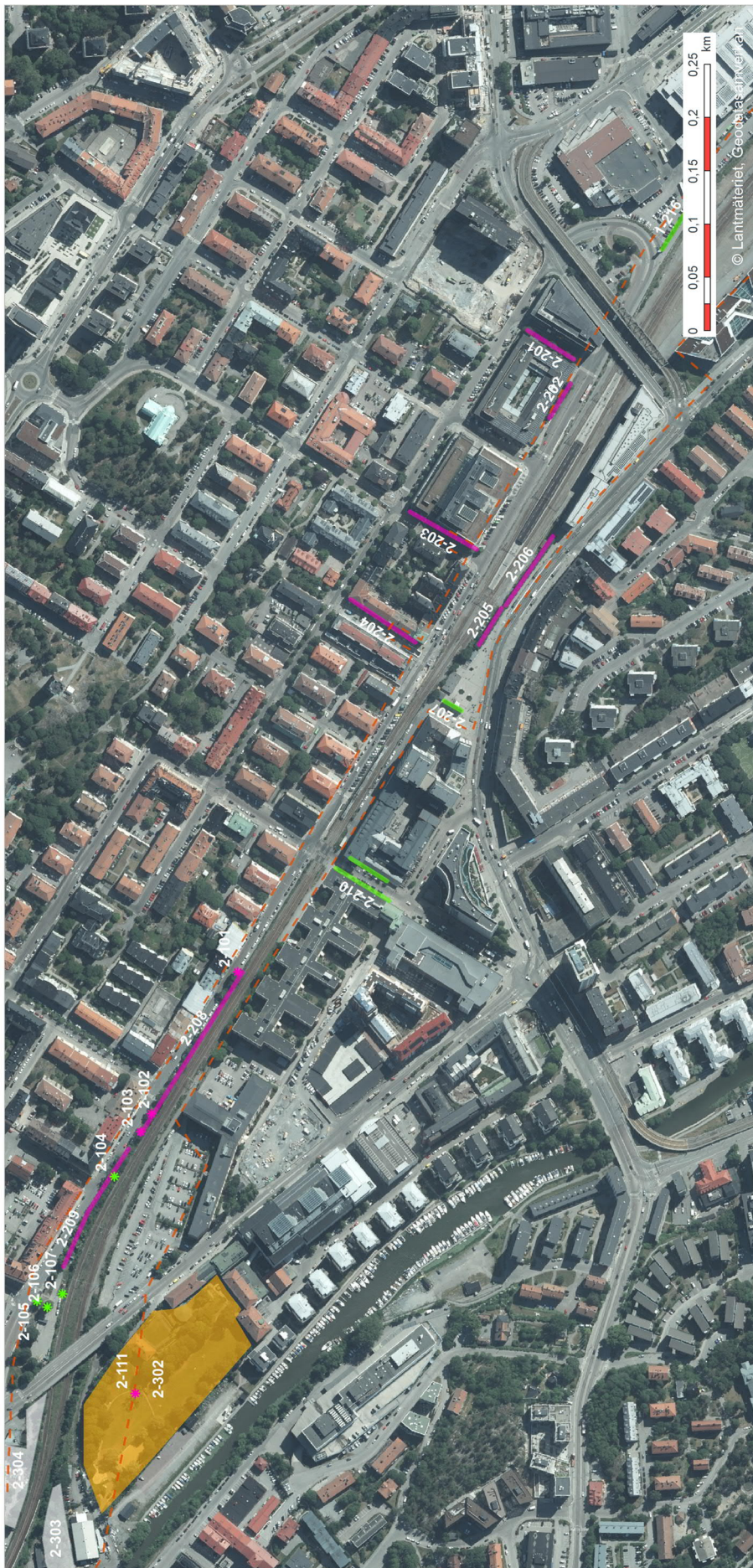
Längs Mälarbanan i Duvbo ligger ett område som kallas Ekbacken. I områdets södra delar förekommer ett stort antal grova och särskilt skyddsvärda ekar. Området är enligt Sundbybergs grönstrukturplan en av de bäst bevarade ekbackar som finns kvar i kommunen. Området är idag delvis igenväxt med sly och här förekommer även träd såsom lönn, fågelbär, björk och mindre exemplar av ask. Området är tidigare inventerat av Länsstyrelsen som har dokumenterat skyddsvärda träd i området.

Inom det i denna inventering upptagna området finns 15 stycken av Länsstyrelsens inventerade ekar. Ersättningsträd förekommer i objektet, åldersstrukturen är blandad. WSP har även inventerat området år 2013 avseende Mälarbanan sträckan Duvbo-Barkarby⁸. Under detta fältbesök noterades ett flertal ektickor på två av träden, vilket utgör en indikator på att ekarna kan hysa höga naturvärden. Ektickan är rödlistad (NT). Området har delvis en lundartad flora och den fridlysta arten blåsippa noterades i fältskiktet 2016 och 2017. Fyndplatserna är dock belägna utanför arbetsområdet.

Det inventerade området omfattar cirka 1,4 hektar. Själva området Ekbacken är dock större, men är i norra delen mer präglad av berghällar med tall. Vid fältbesöket 2015 bedömdes området ha *påtagliga naturvärden*. Intill området finns en lekplats och området används för mulle- och fritidsverksamhet av närliggande förskolor och har därmed även ett värde för rekreation (se Figur 16).

En kompletterande inventering och trädinmätning i detta område gjordes under sensvintern 2017 (Bilaga 1).

⁸ WSP, 2013

- * Särskilt skyddsvärt träd
- * Övrigt skyddsvärt träd
- Biotopskyddad allé
- Trädrad
- Påtagligt naturvärde
- Visst naturvärde

x-iii Utpekade objekt i tabell

Figur 17. Identifierade naturvärden i Sundbybergs kommun (östra delen).

Tabell 2. Inventerade naturobjekt inom Sundbybergs kommun.

Nr	Klass	Biotop	Beskrivning	Naturvärden
2-101		Särskilt skyddsvärt träd	Lönn, stamdiameter cirka 61 cm. Hålträd. Särskilt skyddsvärt.	Äldre träd, hållighet gynnar insektslivet.
2-102		Särskilt skyddsvärt träd	Lönn, stamdiameter cirka 61 cm. Hålträd. Särskilt skyddsvärt.	Äldre träd, hållighet gynnar insektslivet.
2-103		Särskilt skyddsvärt träd	Lönn, stamdiameter 67 cm. Hålträd med mulm och svamppåväxt. Särskilt skyddsvärt.	Äldre träd, hållighet gynnar insektslivet.
2-104		Träd	Alm, stamdiameter cirka 64 cm.	Äldre träd. Alm rödlistad (CR).
2-105		Träd	Högstubbe troligen av pil, stamdiameter cirka 150 cm. Övrigt skyddsvärt träd.	Gammal högstubbe men stor potential att hysa värden för bland annat insekter. Avbruten stam.
2-106		Träd	Lind, uppskattad stamdiameter cirka 65-80 cm. Övrigt skyddsvärt.	Gammalt träd, har potential att hysa värden för insekter och kryptogamer. Kan tidigare eventuellt ha ingått i en allé (ID 2-209).
2-107		Träd	Flerstammig alm. Övrigt skyddsvärt.	Gammalt träd. Alm rödlistad (CR).
2-109		Särskilt skyddsvärt träd	Ek, mycket grovt hålträd, stamdiameter cirka 166 cm. Särskilt skyddsvärt träd.	Gammal grovt hålträd. Värdefull för insekter och kryptogamer. Visar på lång kontinuitet.
2-110		Särskilt skyddsvärt träd	Ek, grovt träd stamdiameter cirka 96 cm. Särskilt skyddsvärt träd.	Gammalt träd. Har potential att hysa värden för insekter och kryptogamer.
2-111		Särskilt skyddsvärt träd	Grov pil. Omkrets ca 6 m.	Gammalt träd. Har potential att hysa värden för insekter och kryptogamer.
2-201	4	Allé	Lindallé med fem lindar, uppskattad stamdiameter > 20 cm.	Omfattas av biotopskydd.
2-202	4	Allé	Lindallé med fem lindar, stamdiameter cirka 30 cm.	Omfattas av biotopskydd.
2-203	4	Allé	Lindallé med sex lindar längs Rosengatan. Stamdiameter cirka 16-22 cm.	Omfattas av biotopskydd.
2-204	4	Allé	Lindallé med åtta träd. Stamdiameter cirka 20 cm.	Omfattas av biotopskydd.
2-205	4	Allé	Lindallé med nio lindar på södra sidan av Mälarbanan. Stamdiameter cirka 25-30 cm.	Omfattas av biotopskydd.

2-206	4	Allé	Lindallé med 17 lindar på södra sidan av Mälarbanan, stamdiameter cirka 25-30 cm.	Omfattas av biotopskydd.
2-207	4	Trädrad	Rad med fyra lindar på söder om Mälarbanan, på torget. Stamdiameter cirka 25-30 cm.	Skapar ett ekologiskt sammanhang tillsammans med övriga lindalléer på torget. Dock ej tillräckligt många träd för att omfattas av biotopskydd.
2-208	3	Allé	Alle med tio lönnar längs Järnvägsgatan. Stamdiameter cirka 50-67 cm.	Träd som är/börjar bli gamla och hålträd som har potential att hysa värden för insekter och kryptogamer. Omfattas av biotopskydd.
2-209	3	Allé	Allé med cirka 17 träd varav sju lindar, fyra almar, fem lönnar, en ask. Stamdiameter cirka 57-64.	Träd som är/börjar bli gamla och har potential att hysa värden för insekter och kryptogamer. Alm (CR) och Ask (EN) är rödlistade. Omfattas av biotopskydd.
2-210	Ej klassad	Trädrad	Dubbelsidig trädrad med unga körsbärsträd, 12 st. Omkretsen bedöms till ca 40 cm och träden omfattas därför inte av generellt biotopskydd.	Omfattas inte av biotopskydd.
2-301	3	Skog och träd med särskilt skyddsvärda träd	Ekbacken. Ett cirka 1,4 hektar stort inventerat område med särskilt skyddsvärda ekar, stamdiameter mellan cirka 96-118 cm. Relativt igenvuxen av sly och skulle behöva röjas för att bibehålla och öka naturvärdena.	Område med gamla ekar som gynnar kryptogamer och vedlevande insekter. Varierad åldersstruktur. Förekomst av rödlistad art ekticka (NT). Även rödlistad art ask (mindre individ) förekommer (EN).
2-302	3	Park och trädgård	Marabouparken, kulturminnesmärkt park.	Viktig för den biologiska mångfalden i området som annars är starkt exploaterat. Förekommer grova träd som kan vara intressanta för bland annat insekter.
2-303	Ej klassat	Skog och träd	Område med enstaka träd och buskskikt under kraftig igenväxt precis utmed järnvägen	Låg biologisk mångfald.
2-304	Ej klassat	Skog och träd	Igenväxt område med trivial björkskog och mellanskikt av sly.	Låg biologisk mångfald

4.3 Stockholms stad

I kommungränsen mellan Stockholms stad och Sundbybergs stad rinner Bällstaån (se Figur). Bällstaån är en av de få öppna åar som ligger centralt inom Stockholmsområdet och som har en så pass stor tillrinning att det räknas som en vattenförekomst (SE658718-161866). I och med sin status som vattenförekomst har Bällstaån fastställda miljökvalitetsnormer.

Vattenförekomstens ekologiska status är klassad som *otillfredsställande* och Bällstaån *uppnår ej god* kemisk status. Inga särskilda naturvårdsarter noterades vid ån vid fältbesöket. Bällstaån har även inventerats 2013 av WSP⁹. Ingen naturvärdesklassning har gjorts av ån vid fältbesök 2015 (se Figur 19). Längs södra delen av ån ligger idag ett nybyggt bostadsområde, Annedal.

Figur 19. Bällstaån, utsikt mot väster.

Tabell 3. Inventerade naturobjekt inom Stockholms stad.

Nr	Klass	Biotop	Beskrivning	Naturvärden
3-301	Ej klassat	Vattendrag	Bällstaån	Har dålig ekologisk status, framförallt på grund av övergödning. Inga naturvårdsarter observerades vid okulär besiktning.

⁹ WSP, 2013

4.4 Spridningsvägar och ekologiska samband

En förlust av enskilda miljöer, såsom träd, kan öka fragmenteringen av naturmiljöer i stadslandskapet vilket i sin tur kan påverka och försämma ekologiska samband mellan olika grönområden. Att det finns ett samband mellan grönområden är därför av vikt för att bevara den biologiska mångfalden och för arters långsiktiga fortlevnad.

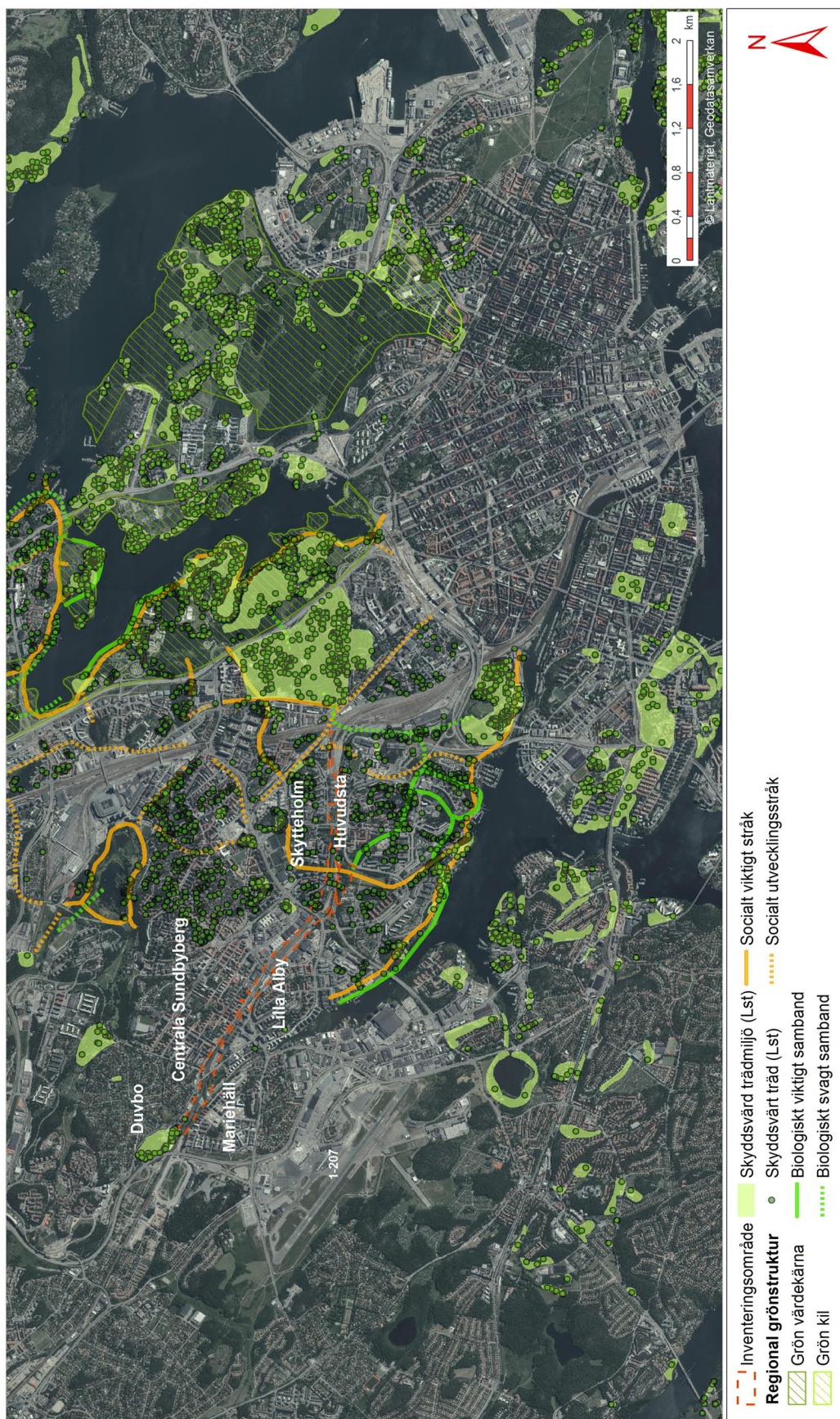
Inventeringsområdet består till stor del av bebyggd mark där grönytor delvis är mycket fragmenterade. I Skytteholm bedöms dock de alléer som sträcker sig från Huvudstagan fram till Skytteholmsfältet utgöra värdefulla ekologiska samband som bidrar till spridningen av arter mellan trädgårdar och parker i området. Alléerna bedöms kunna utgöra ett värdefullt spridningsstråk, framförallt i öst-västlig riktning. Solna stad har även definierat ett grönt stråk i Huvudsta som ett viktigt biologiskt samband.

I Sundbybergs stad är det framförallt de alléer med grövre lövträd och hålträd längs Järnväggsgatan som bedöms utgöra ett värdefullt ekologiskt sammanhang. Även park och trädgårdsmiljöer såsom Skytteholmsfältet och Marabouparken kan utgöra viktiga ekologiska samband i det i övrigt mycket fragmenterade landskapet.

För ekar och arter knutna till ekar är såväl Ekbacken i Duvbo i Sundbyberg som den mindre ädellövskogen i anslutning till Frösundaleden av betydelse för att gynna spridning av ek och arter knutna till dessa träd.

I den regionala planeringen har så kallade gröna kilar identifieras. Gröna kilar är sammanhängande grönområden av vikt för såväl den biologiska mångfalden som tätortsnära rekreation samtidigt som de skapar viktiga ekologiska samband inom staden. Norra delen av Sundbyberg ingår i Järvakilen. Kilen sträcker sig dock inte in i inventeringsområdet. Några ekologiska samband med värde ur ett regionalt perspektiv bedöms därför inte finnas inom inventeringsområdet. Ett antal utpekade skyddsvärda träd och trädmiljöer finns dock utmed sträckan och ur ett kommunalt och lokalt perspektiv kan det finnas ekologiska samband av intresse.

I Figur 20 är utpekade skyddsvärda träd och trädmiljöer samt identifierade ekologiska samband presenterade.

Figur 20. Utpekade skyddsvärda träd och trädmiljöer samt spridningsvägar och ekologiska samband. Data från Länsstyrelsen, RUFs 2010 och Solna stad.

5 Förslag på åtgärder

- Avverkning av ekar inom Ekbacken och ädellövskogsområdet vid Skytteholm bör undvikas. Om avverkning blir nödvändig bör högstubbar alternativt lågor sparas och förläggas solbelyst inom biotopen. Kompensationsåtgärder kan även vidtas vid Ekbacken genom att rensa bort sly och plantera nya ekar för att säkra kontinuitet.
- Avverkning av skyddsvärda ekar i övrigt bör undvikas. Om det inte är möjligt bör död ved sparas och läggas solbelyst inom samma biotop eller annan ekdominerad biotop.
- Bärande och blommande träd såsom körsbär, sälg och rönn sparas lämpligen då de är viktiga för pollinerande insekter och fåglar. Vid avverkning kan kompensationsåtgärder vidtas genom nyplantering av likvärdiga träd.
- Grova almar och askar är i dagens landskap en bristvara. Lämpliga ersättningsträd som framgent kan bli grova bör därför sparas.
- Rekommenderade åtgärder i samband med byggverksamhet i närheten av träd:
 - För mindre lövträd med en krondiameter om 2-6 meter bör en skyddszon upprättas 1-2 meter utanför kronans dropplinje¹⁰. Inom denna skyddszon får ingen kompaktering, grävning eller markhöjning ske, det vill säga inga upplag eller traditionell schakt.
 - För större lövträd med en krondiameter > 6 meter samt större barrträd bör en skyddszon upprättas 4-6 meter utanför kronans dropplinje.

¹⁰ En vertikal linje dragen från kronans yttersta kant.

6 Referenser

- Artportalen, 2018. www.artportalen.se, information hämtad 2018-02-02.
- Lukaszkiwicz J., Kosmala M., Chrapka M. 3 , & Borowski, J. 2005. Determining the age of streetside Tilia cordata trees with a dbh-based model.
- Länsstyrelsens nationella geodata, <https://ext-geodatakatalog.lansstyrelsen.se/GeodataKatalogen/>. information hämtad 2019-11-11.
- Naturvårdsverket, 2014. Beskrivning och vägledning för biotopen Allé i bilaga 1 till förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. 2014-04-15
- SIS, 2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) - Komplement till SS 199000. Teknisk Rapport. SIS-TR 199001:2014.
- SIS, 2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) - Genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning. SVENSK STANDARD SS 199000:2014
- SLU, 2015. ArtDatabanken. Rödlistade arter i Sverige 2015.
- Solna stad, 2014. Solna stads grönplan (remissutgåva) (2014). Hemsida. Tillgänglig: <https://www.solna.se/Global/Stadsbyggnad%20och%20trafik/Parker/L%C3%85GUPPL%20Gr%C3%B6nplan%2031%20mars.pdf>
- WSP, 2013. Rapport. Naturvärdesbedömning längs sträckan Duvbo-Barkarby Mälarbanan. 2013-04-18.

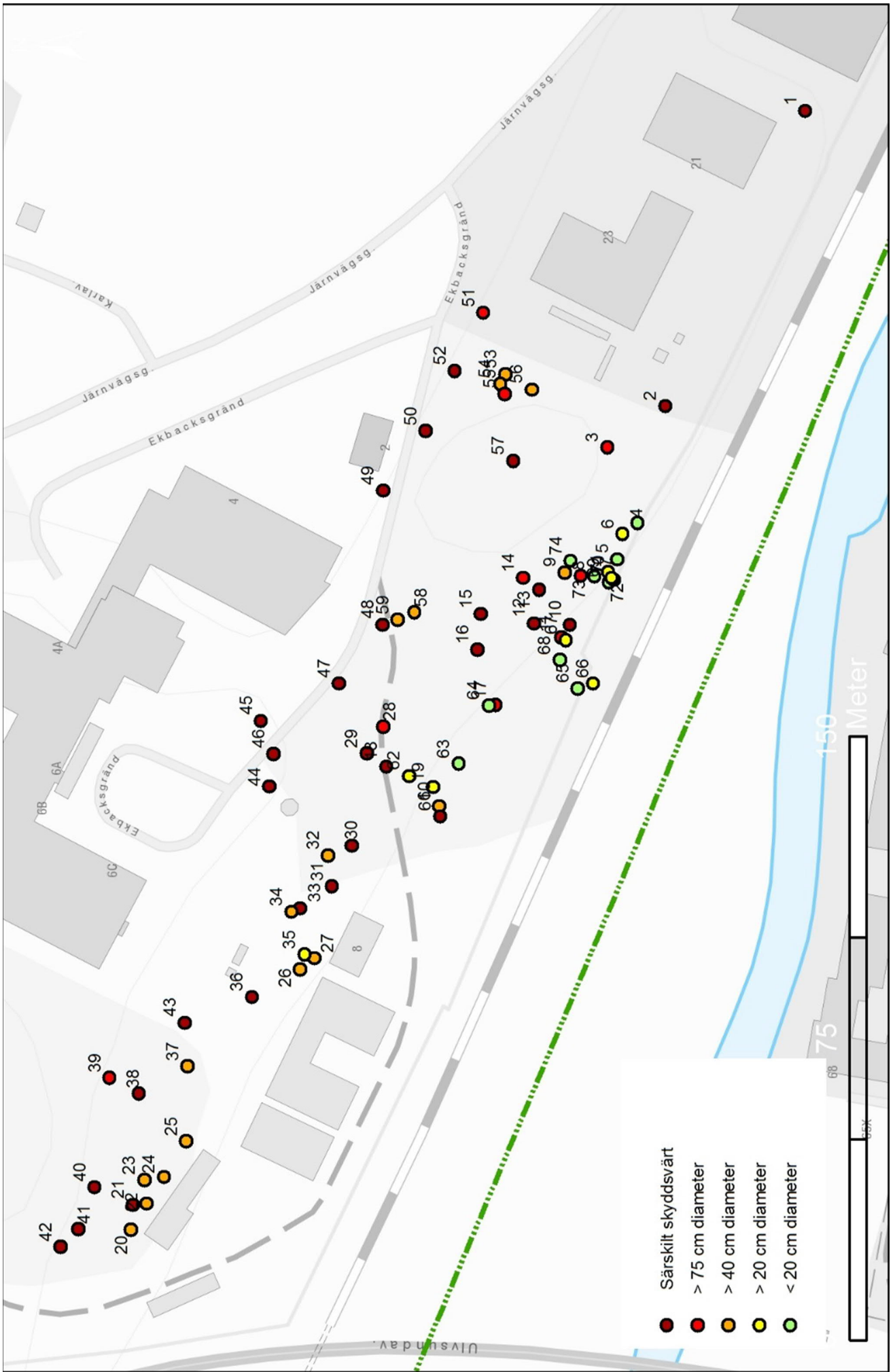
7 Bilaga 1. Trädinventering Ekbacken, Duvbo

Kompletterande trädinventering vid Ekbacken, Sundbyberg, 2017-11-20. Träden mättes in med handhållen gps. Som särskilt skyddsvärda träd klassas träd med en stamdiameter över 100 cm, samt grova döda träd och äldre hålträd. Vid inventeringen påträffades 29 särskilt skyddsvärda träd, se bifogad karta.

Nr	Art	Stamdiameter (cm)	Särskilt skyddsvärt	Kommentar
1	Ek	170	x	ihålig
2	Ek	120	x	3 ektickor
3	Ek	80		
4	Ek	15		6 klena stammar
5	Ek	17		6 klena stammar
6	Ek	26		
7	Ek	32		
8	Ek	75		
9	Ek	50	x	död
10	Ek	160	x	
11	Ek	80		
12	Ek	140	x	bohål
13	Ek	110	x	
14	Ek	85		
15	Ek	95		
16	Ek	110	x	
17	Ek	75		
18	Ek	150	x	död, tickor, bohål
19	Ek	30		
20	Ek	40		
21	Ek	100	x	död ihålig stubbe

Nr	Art	Stamdiameter (cm)	Särskilt skyddsvärt	Kommentar
22	Ek	50		
23	Ek	60		
24	Ek	45		
25	Ek	50		
26	Ek	50		
27	Ek	50		
28	Ek	90	x	
29	Ek	110	x	bohål
30	Ek	160	x	ekticka
31	Ek	110	x	högstubbe, flera ektickor
32	Ek	65		
33	Ek	120	x	mulm, bohål, stamsprickor
34	Ek	50		
35	Ek	37		
36	Ek	100	x	bohål
37	Ek	55		
38	Ek	140	x	bohål, ektickor
39	Tall	75		stamskador, pansarbark
40	Ek	120	x	
41	Ek	140	x	bohål, ektickor
42	Ek	90	x	
43	Ek	100	x	ektickor, står på innergård
44	Ek	110	x	
45	Ek	120	x	ekticka
46	Ek	110	x	bohål
47	Ek	110	x	
48	Ek	130	x	
49	Ek	130	x	

Nr	Art	Stamdiameter (cm)	Särskilt skyddsvärt	Kommentar
50	Ek	150	x	
51	Ek	80		
52	Ek	100	x	
53	Ek	60		
54	Ek	65		
55	Ek	75		
56	Ek	70		
57	Ek	90	x	ekticka
58	Ek	70		
59	Ek	65		
60	Lind	70		
61	Lind	80		
62	Ek	35		
63	Fläder	20		
64	Ek	20		
65	Ek	20		
66	Ek	27		
67	Ek	23		
68	Ek	20		
69	Ek	20		
70	Ek	20		
71	Ek	20		
72	Ek	32		
73	Ek	11		
74	Ek	5		

Trafikverket, Projekt Mälarbanan, 172 90 Sundbyberg
Telefon: 0771-921 921, Texttelefon: 010-123 50 00

www.trafikverket.se